

ÅRSRAPPORT 2016

INNHold

1. INNLEDNING	3
2. KOMMISJONENS VIRKSOMHET	3
2.1. Saksbehandling.....	3
2.1.1. Antall saker	3
2.1.2. Oppdragsgiverne.....	3
2.1.3. Hastesaker	4
2.1.4. Kommisjonens bemerkninger	4
2.1.5. Saksbehandlingstiden	5
2.2. Kommisjonens øvrige virksomhet.....	6
2.2.1. Eksterne henvendelser.....	6
2.2.2. Evaluering av Barnesakkyndig kommisjon	6
2.2.3. Utadrettet virksomhet	6
2.2.4. Intern virksomhet.....	7
2.2.5. Kommisjonsleders vurderinger	7
2.2.6. Satsningsområder 2017	8
3. SEKRETARIATET	9
3.1. Sekretariatets virksomhet 2016	9
3.2. Regnskap 2016.....	9

1. INNLEDNING

Barnesakkyndig kommisjon skal gjennomgå og vurdere alle rapporter avgitt av sakkyndige i barnevernsaker, enten de er bestilt av barneverntjenesten, fylkesnemnda, domstolene eller de private parter. Først når en rapport er vurdert av kommisjonen kan den gi grunnlag for tiltak i henhold til barnevernlovens kapittel 4. Også når en sakkyndig rapport legges til grunn for at barneverntjenesten henlegger saken, skal rapporten legges frem for kommisjonen. Kommisjonens virksomhet er hjemlet i barnevernloven § 2-5 med tilhørende forskrift.

Nåværende kommisjon er oppnevnt for perioden 01.09.16 – 31.08.20. Kommisjonen består av kommisjonsleder og 15 kommisjonsmedlemmer. Statens sivilrettsforvaltning utøver sekretariatsfunksjonen for kommisjonen og yter juridisk og administrativ bistand.

2. KOMMISSJONENS VIRKSOMHET

2.1. Saksbehandling

2.1.1. Antall saker

Som det fremgår av tabell 2.1 fortsetter tendensen fra i fjor med en ytterligere nedgang i antall innkomne saker. Per 31.12.16 var det innkommet 776 saker mot 849 året før. Det er behandlet 766 saker mot 847 saker i 2015. Antall innkomne saker gir et snitt på vel 65 saker i måneden.

Nedgangen i antall saker har antageligvis flere årsaker. Se nærmere omtale av utviklingen i avsnitt 2.1.2.

De innkomne sakene er innsendt av i alt 219 sakkyndige, med en variasjon fra 17 saker til 1 sak for den enkelte sakkyndige. Gjennomsnittet er tre rapporter fra hver sakkyndig.

Tabell 1 - Antall saker¹ - innkommet – behandlet – restanse

	2016	2015	2014	2013	2012
Innkomet	776	849	913	1004	975
Behandlet	766	847	908	985	988
Restanse	23	20	24	19	0

2.1.2. Oppdragsgiverne

I tillegg til den generelle nedgangen i antall saker, har det fortsatt vært en nedgang i andel saker der barneverntjenestene er oppdragsgiver for den sakkyndige i perioden 2012 - 2016. I 2012 utgjorde barneverntjenestene 70,5 pst av de sakkyndiges oppdragsgivere, mens tilsvarende tall for 2016 er 50 pst. Samtidig har det vært en oppgang i andel saker der domstolene (tingrett og lagmannsrett) er oppdragsgiver fra 24 pst i 2012 til 42,9 pst i 2016, og for fylkesnemndene fra 3,6 pst i 2012 til 5,9 pst i 2016. En kan anta at domstolenes og fylkesnemndenes økte bruk av sakkyndige reflekterer tilsvarende mindre bruk av sakkyndige i barnevernet.

Det ser dermed ut til å være en generell tendens at barneverntjenestene bruker sakkyndige i mindre utstrekning enn tidligere. Dette kan skyldes ulike forhold eksempelvis kompetanseutvikling i barnevernet. Barnevernledere melder også at de grunnet dårlig økonomi velger å utrede selv da det koster mye å engasjere sakkyndige. Det kan også

¹ Tallene inkluderer også tilleggsrapporter som kommisjonen har bedt om.

være at tilgangen til sakkyndige for barneverntjenesten er redusert. Det er gjerne de samme sakkyndige som benyttes i barnevernssaker som i barnelovsaker. Oxford Research opplyser i rapport² på oppdrag fra BLD at det i 2015 ble behandlet 2657 saker av tingrettene etter barneloven. Etter endring av saksbehandlingsreglene i 2004 har både bruk av sakkyndige i slike saker og antall saker økt betydelig. Det kan være en mulig årsak til nedgangen av bruk av sakkyndige i barnevernssaker at aktuelle sakkyndige er opptatt med oppdrag fra domstolene i foreldretvistsaker.

Fylkesnemndene rapporterer en sterk økning i antall saker fram til 2013, og deretter en tilbakegang i antall saker med 6 pst fra 2014 til 2015, altså en tilsvarende tendens som for BSK. Sentralenheten for fylkesnemndene opplyser at tilbakegangen i antall saker har fortsatt i 2016.

Tabell 2 - Oversikt over oppdragsgivere

	2016		2015		2014		2013		2012	
	Antall Saker	% andel	Antall saker	% andel	Antall saker	% andel	Antall saker	% andel	Antall saker	% andel
Barneverntjenesten	388	50	459	54	551	60,4	640	63,7	697	70,5
Fylkesnemnda	46	5,9	36	4,2	35	3,8	57	5,6	36	3,6
Tingretten	295	38	314	37	281	30,8	284	28,2	224	22,6
Lagmannsretten	38	4,9	27	3,2	29	3,2	11	1,09	14	1,4
Private parter	9	1,2	12	1,4	17	1,9	12	1,1	17	1,7
Høyesterett	0		1	0,1	0		0		0	
Sum	776	~100	849	~100	913	~100	1004	~100	988	~100

2.1.3. Hastesaker

Barnesakkyndig kommisjon skal behandle alle saker innen en frist på 12 dager. Av forskjellige årsaker innkommer det flere rapporter hvert år der saken må behandles raskere. Hastesaker er definert til å være saker som må behandles på mindre enn syv dager fra rapporten kommer inn til saken skal behandles. Andelen hastesaker har vært forholdsvis stabil, med en liten øking i 2015. I 2016 er antall hastesaker tilbake på tidligere års nivå med 14,2 pst av innkomne saker. Alle hastesaker – uansett tidsfrist – er blitt behandlet i tide, slik at det ikke har vært nødvendig å utsette saker til behandling i eksempelvis fylkesnemnda på grunn av behandlingen i Barnesakkyndig kommisjon.

Tabell 3 - Utvikling i antall hastesaker

	2016	2015	2014	2013	2012
Totalt antall saker	776	849	913	1004	975
Hastesaker	110	145	122	141	126
% andel hastesaker	14,2	17	13,4	14	13

2.1.4. Kommisjonens bemerkninger

De siste årene har det vært en jevn økning i antall saker som får bemerkninger. Rapporter som ikke har fått bemerkninger har sunket fra en andel på 64,8 pst i 2012 til 54,4 pst i 2016.

Andel rapporter med mindre bemerkninger av både formell og faglig art har hatt en jevn øking fra 11,1 pst i 2012 til 14,6 pst i 2016. Det kan ha sammenheng med at et økende

² Domstolsbehandlingen av foreldretvister, 6/2016

antall av de sakkyndige rapportene er uforholdsmessig lange, noe som bemerkes av kommisjonen. Samlet utgjør rapporter der det ikke gis bemerkninger og rapporter som får mindre bemerkninger 70 pst av alle rapportene i 2016, mot 75,9 pst i 2012. Det vil si at 70 pst av rapportene i 2016 holdt et faglig akseptabelt nivå.

Som det fremgår av tabell 2.4 har andel rapporter som har fått reaksjonstypen «vesentlige bemerkninger» hatt en jevn øking, fra 18,6 pst i 2012 til 26 pst i 2016. Andel rapporter der kommisjonen har krevd tilleggsrapport eller har vurdert rapporten for å ha begrenset verdi som sakkyndig bevis, har holdt seg forholdsvis stabil sammenlignet med tidligere år og utgjør ikke mer enn 5 pst.

Det har forekommet dissens i 6 saker i 2016. Til sammenligning var det 8 saker med dissens i 2015.

Selv om oppnevning av ny kommisjon erfaringsmessig også tidligere har ført til en midlertidig øking i antall vurderinger med vesentlige bemerkninger, kan dette ikke alene forklare oppgangen i vurderinger med bemerkninger. Barnesakkyndig kommisjon har heller ingen indikasjoner på at rapportenes kvalitet er dårligere enn tidligere. Tvert om tyder evalueringen av Barnesakkyndig kommisjon sin virksomhet på at kvaliteten av de sakkyndige rapporter har økt over tid.

Tabell 4 - Kommisjonens bemerkninger

	2016	% andel	2015	% andel	2014	% andel	2013	% andel	2012	% andel
Ingen bemerkninger	420	54,4	490	57,9	569	62,7	589	59,8	641	64,8
Mindre bemerkninger	113	14,6	115	13,6	85	9,4	97	9,8	110	11,1
Bemerkninger	201	26	183	21,6	188	20,7	228	23,1	184	18,6
Krav om tilleggsrapport	29	3,8	46	5,4	46	5	48	4,9	38	3,8
Alvorlige bemerkninger	9	1,2	13	1,5	20	2,2	23	2,3	15	1,5
Sum	772 ³	~100	847	~100	908	~100	985	~100	988	~100

2.1.5. Saksbehandlingstiden

I henhold til belastningsfullmakt av 21.12.15 skal BSK rapportere på andel saker behandlet innen 12 dager, uavhengig av helger og helligdager. Resultatkravet for 2016 er 100 pst. Fristen er overholdt i 84,3 pst av sakene. Dette er en nedgang fra 2015 hvor fristen ble overholdt i 91,8 pst av sakene.⁴

Første halvår 2016 ble fristen overholdt i 88,1 pst av sakene. Årsaken til at en høyere andel av saker er blitt behandlet utover frist i annet halvår 2016 er mest sannsynlig en kombinasjon av ny kommisjon fra 1.9.16, og på samme tid en omlegging av det elektroniske saksbehandlingssystemet.

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var syv dager i 2016 mot seks dager året før og i første halvår 2016 av samme årsaker som nevnt over.

³ Avviket på 6 saker sett hen til behandlede saker på totalt 766 skyldes de seks dissenssakene som får to typer bemerkninger og dermed telles dobbelt.

⁴ Fra og med 2015 ble saksbehandlingsfristen endret fra å være 8 virkedager til 12 dager inkludert helger og helligdager. Tall fra 2014 og tidligere er derfor ikke helt sammenlignbare.

Tabell 5 - Saksbehandlingstid – dager

Intervaller	2016	%	2015	%
3 dager	78	10,2	142	16,8
6 dager	201	26,2	278	32,8
9 dager	243	31,7	280	33,1
12 dager	124	16,2	78	9,2
15 dager	83	10,8	43	5,1
> 15 dager	37	4,8	26	3,1
Sum	766	~100	847	~100

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid per rapport per medlem har økt jevnt fra 102 minutter i 2014, 106 minutter i 2015 og til 114 minutter i 2016. Kommisjonen har over lengre tid registrert at det er en økning i antall rapporter som er uforholdsmessig lange. Tilgjengelig statistikk indikerer at andelen primærrapporter over 40 sider har vært økende fram til 2015, og deretter har stabilisert seg på samme nivå. Det vil si at tiden brukt på behandlingen av hver rapport i gjennomsnitt har økt i 2016, uavhengig av rapportenes lengde. Det må mest sannsynlig ses i sammenheng med at det er flere rapporter som får bemerkninger, da det er disse som er mest tidkrevende.

2.2. Kommisjonens øvrige virksomhet

I tillegg til gjennomgang og vurdering av sakkyndige rapporter i barnevernssaker ivaretar Barnesakkyndig kommisjon også oppgaver innen informasjon, intern utvikling og samarbeid med eksterne fagmiljøer.

2.2.1. Eksterne henvendelser

Førsteamanuensis Magne Mæhle ved Høgskolen i Sogn og Fjordane har fulgt opp sin anmodning fra 2015 om å bruke kommisjonens materiale til forskning på hva slags kunnskap de sakkyndige benytter i sine utredninger/rapporter. I samarbeid med en forskergruppe ved regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU) i Bergen ble det startet et forprosjekt høsten 2016 med gjennomgang av rapporter.

Videre har det vært en henvendelse fra to studenter som har ønsket å bruke sakkyndige rapporter som grunnlagsmateriale til hoved-/masteroppgaver, og det er blitt ferdigstilt en hovedoppgave fra Psykologisk Institutt ved Universitetet i Oslo ved Helena Svedenborg, «Hver for seg og samlet, en kritisk analyse av femten barnesakkyndige erklæringer med eksplisitt fokus på kjønn og foreldreskap».

2.2.2. Evaluering av Barnesakkyndig kommisjon

Barnesakkyndig kommisjon ble i 2015 evaluert av Agenda Kaupang som offentliggjorde sin rapport i januar 2016. Resultatet er nærmere beskrevet i årsmeldingen for 2015. Kommisjonen var i hovedsak svært fornøyd med evalueringsrapportens konklusjoner og forslag til forbedringer. Styrking av den utadrettede virksomheten samt arbeid for å bedre anonymiseringsrutinene har blitt prioritert i løpet av 2016, og øvrige forslag til utvikling av virksomheten vil bli fulgt opp i tiden som kommer.

2.2.3. Utadrettet virksomhet

I løpet av første halvår har kommisjonens leder hatt et møte med statsråd Solveig Horne og informert om arbeidet i Barnesakkyndig kommisjon. Leder har videre deltatt på to barnevernledersamlinger i regi av Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Fylkesmannen i

Hedmark, samt hatt forelesning for psykologistudenter på Universitetet i Oslo, og har ellers vært invitert til møter i Særdomstolsutvalget og Foreningen for sakkyndige psykologer.

I andre halvår har leder deltatt i referansegruppen for evaluering av utdanningsprogrammet for sakkyndige. Det har videre vært et møte med en forskergruppe ved Statens Helsetilsyn som skal gjennomgå barnevernssaker med henblikk på en vurdering av barneverntjenestens arbeidsprosesser, deriblant bruk av sakkyndige. I tillegg har det vært avholdt et møte med leder ved fylkesnemndenes sentralenhet. Kommisjonsleder har undervist på kurs om psykologen i rettssystemet og BSK sin rolle, og på Psykologisk institutt, UIO, om barnefaglig sakkyndighet og Barnesakkyndig kommisjon.

2.2.4. Intern virksomhet

I 2016 har det vært avholdt flere samlinger enn vanlig, med to samlinger hvert halvår. Det skyldes oppnevning av ny kommisjon med seks nye medlemmer og ny leder, med et derav følgende behov for oppsummering, opplæring og konsolidering av den nye kommisjonen. Den første samlingen høsten 2016 ble brukt til innføring i arbeidet og endringer i saksbehandlingsrutinene. Den andre samlingen ble brukt til å drøfte erfaringene i ny kommisjon så langt, utviklingsbehov og tiltak for å samordne kommisjonsmedlemmenes vurderinger på best mulig måte.

I løpet av høsten ble det også påbegynt et arbeid for å digitalisere innsendingsrutinene. Vanlig postgang forsinker ofte saksgangen betydelig for oppdragsgiver, de sakkyndige og Barnesakkyndig kommisjon. Fra 1. november ble det tilrettelagt for at sakkyndige kan sende inn rapporter via Altinn, noe BSK raskt fikk positive tilbakemeldinger på.

Det er påbegynt et arbeid med revidering av standardformuleringene i svarbrevene, slik at BSK sin oppgave tydeliggjøres ytterligere.

2.2.5. Kommisjonsleders vurderinger

Året har vært spesielt på flere måter. Leder av kommisjonen fra 2010 til 2016, An-Magritt Aanonsen, gikk av med pensjon fra 01.09.16, og både ny leder og seks nye kommisjonsmedlemmer ble oppnevnt. Annet halvår har vært preget av endringene i kommisjonens sammensetning og samtidige endringer i det elektroniske saksbehandlingssystemet.

Nye medlemmer og ny leder har kommet til en velfungerende organisasjon med gode rutiner og et godt organisert og hjelpsomt sekretariat. Likevel har det tatt tid for nye medlemmer å sette seg inn i saksbehandlingsrutinene og finne en form der den enkeltes faglighet ivaretas, men samtidig samordnes med de øvrige medlemmene.

Sakkyndige vurderinger gjøres i et fagfelt der det sjeldent finnes en fasit, og der sakkyndige skal vurdere relasjoner, fungering og konsekvenser av ulike forhold for både barn og voksne. Kommisjonen skal vurdere den sakkyndiges arbeid, og det må være rom for ulike meninger og vurderinger, men også krav til et høyt faglig nivå i vurderingene. Den nye kommisjonen har raskt funnet sin form, og har god forståelse for denne problemstillingen.

Ny leder har hatt gleden av å komme til «dekket bord», og en gruppe kompetente fagpersoner både i kommisjonen og i sekretariatet som både kan videreføre kommisjonens arbeid og delta i den videre utviklingen. Som ny leder vil utfordringen ligge i å ta vare på det som fungerer godt og hensiktsmessig, men også å se fremover og utvikle virksomheten videre.

2.2.6. Satsningsområder 2017

Satsningsområder for 2017 vil først og fremst være styrt av belastningsfullmakten⁵:

- 100 % resultatkrav til saksbehandlingstid på 12 dager
- BSK skal ha en aktiv og veiledende rolle på fagfeltet. Kommisjonen skal være bevisst på å ha kontaktpunkter mot fagmiljøer for både å gi og innhente kunnskap. Det skal rapporteres på dette oppdraget i halvårs- og årsrapport.
- BSK skal utarbeide forslag til tiltak for å styrke sin flerkulturelle kompetanse, og beskrive disse i halvårs- og årsrapport.
- BSK skal opplyse avgjørelsesorganene i tilfeller der kommisjonsmedlemmenes habilitet har vært vurdert i saken, og utfallet av vurderingene. BSK skal orientere om omfang og utfall av disse vurderingene i årsrapport.

Ut over dette, vil BSK videreføre arbeidet for overgang til elektronisk kommunikasjon med sakkyndige og oppdragsgiverne.

Likeledes vil arbeidet med å informere om og tydeliggjøre BSK sine oppgaver og ansvarsområder intensiveres. Som et ledd i dette arbeidet skal det også vurderes om det er hensiktsmessig å etablere en mer aktiv kontakt mot de sakkyndige for å kunne gi informasjon/gjøre oppmerksom på aktuelle endringer på BSK sin hjemmeside. I den forbindelse skal det også igangsettes et arbeid for å revidere informasjonsskrivene fra BSK og eventuelt utarbeide nye.

I løpet av året skal det videre vurderes hvorvidt det er behov for å ajourføre «*Veiledende retningslinjer*» for sakkyndige, samt vurderes og iverksettes tiltak for å gjøre denne bedre kjent, blant annet i samarbeid med utdanningsprogrammet for sakkyndige.

Internt vil arbeidet for å tydeliggjøre og samordne kriteriene for vurderinger i de enkelte vurderingskategoriene fortsette. Samlingene for medlemmene vil primært brukes til å utvikle det interne samarbeidet og det faglige grunnlaget for vurderingene i den enkelte saken.

⁵ Jf. brev fra Barne- og likestillingsdepartementet datert 21.12.2016

3. SEKRETARIATET

3.1. Sekretariatets virksomhet 2016

Sekretariatet skal tilrettelegge for å sikre god kommunikasjon og saksflyt mellom sekretariatet og kommisjonens medlemmer. Sekretariatet har i løpet av 2016 ytt løpende administrativ og juridisk bistand til kommisjonen. Sakene fordeles i all hovedsak samme dag eller dagen etter at de er mottatt i Statens sivilrettsforvaltning.

Sekretariatets jurist behandler fortløpende innkommende innsynsbegjæringer og henvendelser om kommisjonens virkeområde, i tillegg til å være involvert i behandlingen av rapporter hvor det har vært behov for faglig bistand.

I tillegg til ordinær drift har Statens sivilrettsforvaltning bistått kommisjonens leder for å sikre en god overgang til ny kommisjon.

3.2. Regnskap 2016

Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å belaste kapittel 854, post 22 med kr 7 695 000 til drifts og saksutgifter for Barnesakkyndig kommisjon og Statens sivilrettsforvaltning⁶. Per 31.12.16 er det regnskapsført kr 7 120 000 på kapittel 854 post 22.

Tabell 3.1 Regnskapsrapport 2016

Kapittel 854 post 22	Regnskap 2016	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Sum lønn/ drift og ledergodtgjørelse	3 000 468	2 896 440	2 996 278
Sum godtgjørelser/ reiseutgifter kommisjonen	4 119 532	4 480 620	4 321 360
Sum	7 120 000	7 377 060	7 317 638

Som meldt inn bl.a. i forbindelse med høstsaldering så var det forventet et mindreforbruk på kapittel 854 post 22 grunnet en forventet nedgang i antall saker. Som det fremgår av i avsnitt 2.1.1 har det vært en reduksjon i saksinngang på 8,5 % fra 2015.

Totalt gjenstår det kr 575 000 i ubrukte midler.

⁶ Jf. belastningsfullmakt av 21.12.2015